

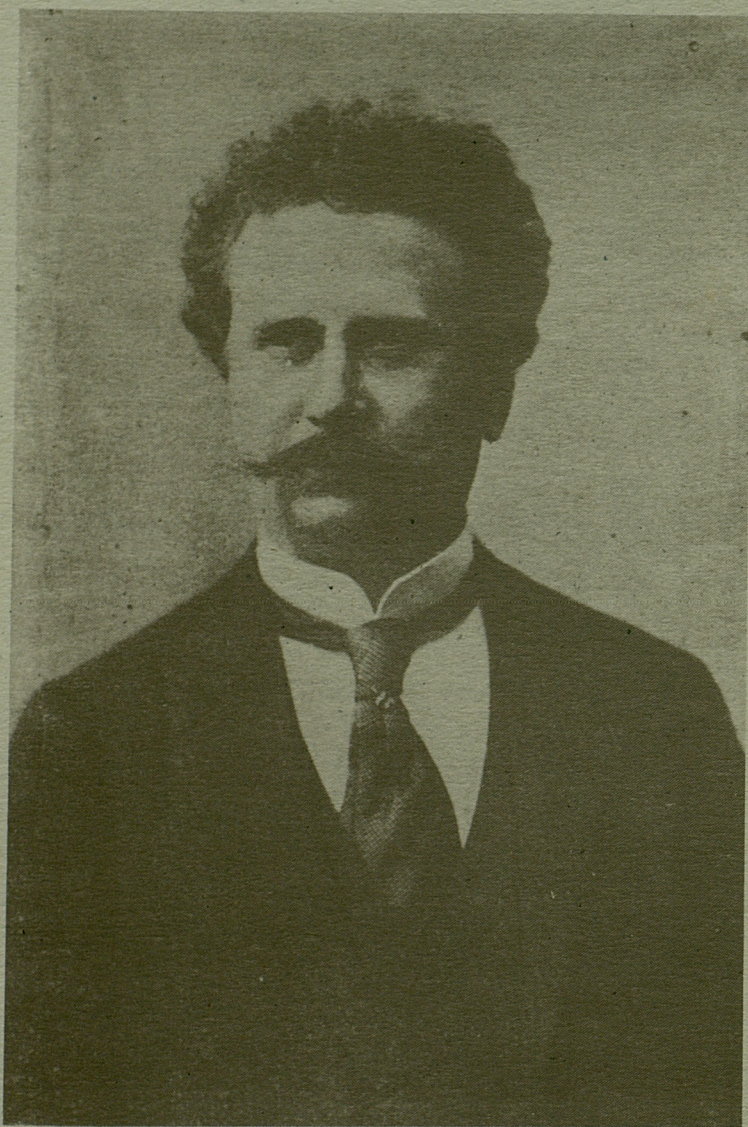
" I I N I T B I E L E N C A "

HOMENATGE AL COMPOSITOR

MIQUEL CAPLLONCH

Son Bielí - Búger

Divendres 11 de setembre de 1992, a les 20'00 hores

Miguel Capllonch. Fotografía publicada en "*Amigos de la música*".
Revista de música y teatros, nº 27 - Madrid, 16 de Enero de 1916.

"II NIT BIELENCA"

La "Nit Bielenca" es va iniciar l'any 1983 amb un homenatge a John Cage. *Sonidos de Son Bieli* (Música para tres piedras ocultas).

"Oye la Voz de Thoreau en la voz de Cage, la voz de Cage en cada latido de la máquina que escribe Walden, Búger esta noche : la llama que nos llama y nos une. Ahora que es mañana forma ritmo y melodía con las tres piedras que guardas en tu interior dado".

Eduardo Scala.

L'acte va constituir un èxit per la seva profunditat i assistència massiva de persones procedents d'altres indrets de l'illa. El carisma del lloc, il·luminat per la lluna plena és idoni per aquest tipus d'actes.

El dia 11 de setembre de 1992, es donarà continuïtat a aquest acte amb la celebració d'un homenatge a Miquel Capllonch, compositor de Pollença, el qual ha desenvolupat una producció musical important dins el món del piano romàntic espanyol.

Inauguram una mostra de material històric del compositor, i presentam l'edició de la cassette *"Obres per a piano Miquel Capllonch"*; a continuació la pianista Mª Esther Vives realitzarà un recital d'obres del mateix.

Presideixen l'acte l'Hble Sra. Maria del Pilar Ferrer i Bascuñana, Consellera Presidenta de la Comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca, Il·lm. Sr. Miquel Amengual, Batle de Búger, Il·lm. Sr. Miquel Oliver, Batle de Pollença, Sr. Martí Torrandell, President de la Fundació Guillem Cifre de Colonya, i el Sr. Antoni Caimari, President de la Fundació A.C.A./Area Creació Acústica.

Els assistents seràn obsequiats amb el cassette d'obres per a piano de Miquel Capllonch, interpretades per Mª Esther Vives.

L'acte continuarà a la terrassa de "Son Bieli", a on els assistents podran gaudir d'un bufet, acompanyat del esplèndit entorn de la "NIT BIELENCA".

Andante mosso "Benedictus"

M. Cepellouch

Soprano
Alto
Tenor
Bass

Be-ne-dictus qui ve-nit in no-mi-ne Do-
Be-ne-dictus qui ve-nit in no-mi-ne Do-

- mi-ne qui ve-nit in no-mi-ne Do-mi-ne be-ne
no-mi-ne Do-mi-ne qui ve-nit in no-mi-ne Do-

dic-tus qui ve-nit in no-mi-ne qui ve-nit in
- mi-ne be-ne-dictus dic-tus qui ve-nit in no-mi-ne
Do-mi-ne be-ne-dictus qui ve-nit in no-mi-ne
Be-ne-dictus qui ve-nit in no-mi-ne

"II N I T B I E L E N C A"

HOMENATGE AL COMPOSITOR MIQUEL CAPLLONCH
Son Bieli - Búger

Divendres 11 de setembre de 1992, a les 20'00 hores

Recital de piano a càrrec de ESTHER VIVES ,amb obres de
MIQUEL CAPLLONCH

P R O G R A M A

Träumerei (Ensomni)

Nocturn en La bemoll major

Tema i variacions, op. 8

- I Tema. Andante sostenuto
- II Poco più mosso
- III Energico
- IV Laggiero
- V Agitato
- VI Molto mosso e tranquilo
- VII Adagio
- VIII Andante sostenuto
- IX Largamente, con sentimento
- X Allegrato grazioso
- XI Vivace

MIQUEL CAPLLONCH : Obras para piano.

Miquel Capllonch (1861-1935) compuso la mayor parte de sus obras para piano entre las dos últimas décadas del siglo XIX y las primeras del siglo XX. Estudió y perfeccionó su formación pianística y de compositor en el Berlín de final de siglo. Allí conoció la música de los grandes compositores románticos alemanes (Schumann, Mendelssohn, Brahms..) y se relacionó con artistas y personalidades del mundo musical alemán, inmersos en la estética romántica.

En sus composiciones encontramos una serie de características claramente románticas : el lirismo y la expresividad van unidos a la fuerza y el virtuosismo sin olvidar esa admiración por J.S.Bach, constante en el romanticismo alemán, que se transluce en esos fragmentos limpios, de diálogo contrapuntístico sereno y equilibrado.

El catálogo de sus composiciones pianísticas es el siguiente : "Vals", "Mazurca de salón", "Sonatina", "Sehnsucht" (Nostalgia), Op. 17 nº 1, "Zwiesgesprach" (Diálogo) Op.17 nº 2, "Nocturno en La bemol mayor", "Träumerei", "Humoresca" Op.17 nº 3, "Marcha fúnebre", "Barcarola", "Tema y variaciones" Op.8, "Idilio", "Preludio y fuga", y "Noche estival".

A continuación me referiré a las obras que forman parte del cassette editado con ocasión del homenaje a Miquel Capllonch. El "Nocturno en la bemol mayor" es una obra cargada de expresividad y sentimiento y de una belleza extraordinaria que fue admirada por Clara Schumann quien recomendó al compositor su publicación,. La edición, hecha en Berlín, fue un éxito, agotándose rápidamente. Estamos ante una obra que une la belleza melódica con una armonía rica , el contraste entre la línea que fluye plácidamente y la agitación tempestuosa y la sonoridad tenue junto al fortísimo agitado de la parte inferior del teclado.

"Träumerei" (Ensueño), obra dedicada a su Alteza Real la Princesa Friedrich Leopold de Prusia, es de gran delizadeza y en ella la melodía surge tenue, entrelazada con el acompañamiento armónico, creando una atmósfera que realmente describe muy acertadamente el título.

La "Barcarola" es de una gran frescura y gracia, con despliegue de virtuosismo y la dualidad entre una parte central "cantabile" y otra chispeante y rítmica, con un elemento rítmico jugueteón que nos recuerda el elemento español.

El "Tema i variacions" Op.8 es la obra maestra del compositor y también del romanticismo pianístico español. Es una obra de gran fuerza, inspiración y consistencia, dentro de la línea de las obras de este tipo de los grandes compositores románticos ("XVII Variaciones serias" de Mendelssohn o "Variaciones sobre un tema de Haendel" de Brahms). A lo largo de once variaciones M. Capllonch nos conduce a través de toda una serie de posibilidades expresivas y pianísticas que van desde la austeridad vertical del coral hasta la brillantez del Vivace final, sin olvidar el Contrapunto, las Octavas y un despliegue de recursos que el compositor como brillante pianista conoce y domina. El tema, de elegante belleza, surge en toda su expresividad de entre el entramado de las variaciones.

"Idilio" fue escrita en su finca "Bócquer" de Pollença, ya instalado el compositor en Mallorca. La obra está impregnada de la sencillez y el encanto bucólicos del Mediterráneo, que tan bien supiera plasmar en sus poesías el poeta, también de Pollença y amigo personal de M.Capllonch, Miquel Costa y Llobera.

La última obra que compuso fue "Noche estival", una pieza de una belleza serena, inspirada en la contemplación de la naturaleza y en la cual se puede oír el canto del "debel·li" (alcaraván).

Mª Esther Vives.

MIQUEL CAPLLONCH I ROTGER

"La història de la música espanyola no deixa de donar-nos agradables sorpreses i, de vegades, produir-nos certa irritació per l'injust oblit que ha pesat damunt alguns dels compositors més rellevants. Aquest és el cas del mallorquí Miquel Capllonch, l'obra pianística del qual podria representar la continuïtat de l'escola romàntica a Mallorca". (1)

Miquel Capllonch nasqué a Pollença (Mallorca), el 14 de gener de l'any 1861. Després d'estudiar amb Guillem Massot se n'anà a Madrid, on estudià amb Tragó, T. Power, Hernando i Chapí. Prest començà a esser reconegut com a concertista de piano. L'any 1884, rep una beca de la Diputació Provincial de Balears per anar a estudiar a Alemanya, i va ingressar per oposició a la Hochschule de Berlín. Allà coneix Arbós i rebé classes de piano d'en Karl Heinrich Barth i d'en Fr. K. Rudorff. Herzogenberg, catedràtic de composició de la Reial Acadèmia de Música de Berlín, qui li obrirà nous camins en els estudis de composició i harmonia.

A la capital germànica va fer amistat amb el compositor Anton Rubinstein, amb Godowsky, Sarasate i amb Clara Wiek, la vidua de Robert Schumann, qui recomanà Capllonch la publicació del bellíssim Nocturn en La bemoll major.

En poc temps va tenir una sèrie de deixebles distingits de piano i harmonia, entre els qui destaquen les Princeses de Prússia i Saxònia i el gran Artur Rubinstein. (2)

Com a pianista, Capllonch fou admirat a les principals sales de concerts d'Europa.

A l'any 1906, es casà amb Gabrielle Miteau, el matrimoni tingué quatre fills, un dels quals, Francesc, pianista, divulgarà l'obra de son pare.

A principis de segle, Capllonch havia compost les més famoses obres del seu catàleg de piano "La Sonatina", "Humorística", "Meditació", "Diàleg", "Träumerei", "Marxa Fúnebre", "Barcarola", "Nocturn", i sobre tot la seva obra mestra "el Tema i variacions, op.8", el més alt exponent de la seva perfecta assimilació de l'estil dels més grans mestres del romanticisme alemany, i probablement, l'obra més important del piano romàntic espanyol.

Aquesta captació de l'esperit dels mestres de la música alemanya del seu temps, es farà palesa als nombrosos lieder que escriví sobre texts de Carme Sylva, Paul Verlaine i del seu il·lustre paísà Miquel Costa i Llobera.

L'amistat que l'uní amb el bisbe Pere J. Campins i algunes ordes religioses, fou l'origen de la major part de les obres polifòniques de Capllonch, iniciades amb "Tota Pulchra", a quatre veus, l'any 1904, i finalitzades amb l'important "Responso", estrenat per la Capella Clàssica de Mallorca l'any 1934.

De la resta de l'obra cal destacar el seu "Quartet de Cordes", estrenat a Berlín obtenint un rotund èxit.

L'any 1912, Capllonch s'instal·là definitivament a Espanya, on visqué tres anys a Madrid i cinc a Barcelona, fins el 1920, que retornà a Mallorca.

Residint habitualment a la capital de l'illa, però fent assídues estades a la Pollença nadiua, on "com el vell profeta, rep vida i s'alimenta de les amors del cel", hi escriví les darreres composicions: "Idil·li" i "Nit Estival".

Allà morí el 21 de desembre de 1935, a l'edat de 74 anys.

NOTAS

(1) Programa de mano. Fundación Juan March. Op. cit.

(2) Artur Rubinstein escribe en sus Memorias: "Mi otro profesor, Capllonch, era muy distinto. Todavía joven, unos treinta años, era un típico latino, alegre, con sonrientes ojos azules, un suave bigote rubio, y una divertida disposición hacia la música". "Cuando él tocaba los clásicos no fruncía el entrecejo con el fin de mostrar la profundidad del sentimiento, cosa tan frecuente entre los germanos para disfrutar del favor de los críticos. La música era un puro goce para él y sabía compartirla conmigo. Tocábamos encantados una sinfonía de Schumann arreglada para cuatro manos, y uno o dos cuartetos de Beethoven. Después nos tomábamos algunas pastillas de buen chocolate, que siempre tenía a mano, y para un final feliz, Capllonch tocaba melodías populares españolas ... ; yo le adoraba!"..... Tomo "Les jours de ma jeunesse", Pág. 36 y 37.

MARIA ESTHER VIVES

Va néixer a Manacor. Als set anys ingressà en el Conservatori de Balears. Va seguir els estudis en el Conservatori de Cadis, i els va finalitzar en el de València, en les màximes qualificacions, essent-ne el professor Jaume Roig.

Realitzà un curs amb Manuel Carra, en el Conservatori de Madrid i amb Ramón Coll a Barcelona. Va preparar els dos cursos de virtuosisme sota la direcció de Joan Moll i s'examinà en el Conservatori de Barcelona obtenint la màxima qualificació. Al mateix temps realitzava estudis d'harmonia, contrapunt, musicologia, etc., obtenint els títols superiors de piano i de solfeig.

Amb l'orquestra "Ciutat de Palma" ha interpretat concerts de Mozart, Schumann, Ravel, Bartok i Grieg.

Ha fet recitals per a Joventuts Musicals, la Direcció General de Música i la Fundació Joan March (dos cicles per a joves); també n'ha fets a Suïssa i Alemanya.

Es professora de música de batxillerat, després d'haver obtingut el número u a les primeres oposicions lliures convocades.

IMPRESSIONS PERSONALS SOBRE CAPLLONCH.

Vaig arribar a la música de Capllonch a través de mon pare i essent jo encara un nin. Es prou conegut el fet que, amb tot i que la Filologia va esser el seu principal camp d'activitat, mon pare també va tenir altres curolles, que no pogué cultivar tant com volia per manca de temps: la literatura, el dibuix i la música. De les dues primeres hi ha el testimoni dels seus escrits i de les il·lustracions per a les "Rondalles mallorquines" i pel "Diccionari". En canvi la seva dèria musical (que era tan forta, que durant un cert temps va predominar damunt les altres i li féu desitjar esser concertista de piano), va quedar sempre reduïda a l'àmbit familiar i a les poques estones perdudes que li deixaven les seves ocupacions. Fins als 20 anys pogué dedicar temps a l'estudi del piano, i va arribar a tocar dignament les Balades de Chopin. Després les moltes obligacions l'allunyaren de la pràctica de l'instrument i anà perdent l'agilitat. Quan jo li demanava que toqués alguna Balada o el segon Scherzo de Chopin, sempre arribava a un punt massa difícil i s'aturava, diguent amb expressió resignada: "Els dits no hi van !".

Encara fadrí, va tenir la sort de rebre lliçons del Mestre Miquel Capllonch, el qual li va dedicar exemplars de diverses composicions seves. El Mestre esperava que ell es dedicaria a la música, com es desprèn de les dues dedicatòries de l'any 1923, on escriu "Al querido *colega* D. Francisco de B. Moll..." i "Al amigo y *colega* ...". En canvi, sis anys més tard, quan mon pare ja havia descuidat l'estudi del piano, li dedica una obra posant senzillament "Al amigo Moll".

Mon pare tocava sovint a ca-nostre les obres de Capllonch, i m'explicava les veus de les dues madones que platiquen en el *diàleg* o la imitació del cant del sebellí que figura a la "Nit Estival". Me parlava del autor, persona que imposava pel seu posat saber, però d'una profunda i cordial humanitat. Com a professor, mai no estava del tot content. Per això va ser ben grossa l'alegria de mon pare el dia que, després de tocar a classe el segon moviment del "Concert italià" de Bach, el Mestre Capllonch li va dir: "Això no es pot tocar millor!". Per cert que, quan jo ja tocava el piano, mon pare m'amenaçava amb enviar-me a estudiar amb el fill del compositor, el pianista Francesc Capllonch, format dins la severa escola del seu pare, a fi de que em posés a retxa en la qüestió dels avorrits exercicis tècnics que jo tant rebutjava.

Quan ja feia un parell d'anys que jo estudiava piano, vaig anar "toquerejant" les obres de Capllonch i vaig tenir inclus l'atreuiment de tocar el "Diàleg" i "L'Enyorança" davant Donya Gabriela, la vídua del compositor, i el seu fill Francesc. Va esser amb motiu d'una visita que els férem mon pare i jo a la seva casa de Palma, adalt de tot de la Via Roma. Jo devia tenir 14 o 15 anys. Me va impressionar conèixer la senyora que havia inspirat i a qui estava dedicada la peça "Enyorança" que tant m'agradava. I de passada, també me va impressionar l'aparició fugaç d'una preciosa néta del Mestre, que va deixar torbat durant bastants de dies el meu cor d'adolescent ...

De moment no vaig conèixer altres obres de Capllonch. Més endavant el pianista Francesc Capllonch va regalar a mon pare un disc que acabava de gravar on figuraven, además de les que jo ja coneixia, el "Nocturn", la "Barcarola", el "Preludi i fuga" i el magnífic "Tema i variacions". Me varen agradar molt, però encara haurien de passar bastants d'anys fins que me vaig decidir a demarar a D. Francesc una còpia de les partitures per a treballar-les. M'hi vaig aferrar amb tant de delit, que ben aviat les vaig gravar a Madrid, primer per a Ràdio Nacional d'Espanya i després en disc per a la casa EMI-ETNOS.

També n'he incorporat molt sovint a la programació dels meus recitals, sobretot el "Nocturn" i el "Tema i variacions" i no tan sols per Espanya, sinó també a diferents països europeus i als Estat Units d'Amèrica i de Mèxic. L'acollida ha estat sempre molt bona, i la gent m'expressava la seva sorpresa tant per la qualitat de la música com pel fet que no s'interpreti més sovint. Després de tocar el "Tema i variacions" a un dels recitals per Txecoslovàquia, vengueren a saludar-me dues pianistes professionals (una txeca i l'altra de Alemanya Oriental), i me demanaren on podien adquirir la partitura, perquè tenien interès en tocar-la. Com que l'edició alemanya està esgotada, vaig enviar-lis fotocòpies i m'en acusaren rebut molt agraïdes. Un any més tard l'alemanya m'escrigué diguent que havia tocat en públic l'obra i que havia tengut molt d'èxit.

Tot i l'hermosura del "Tema i variacions" i el lluïment personal que proporciona la seva interpretació pública al pianista, he de confessar que no és aquesta l'obra de Capllonch amb la qual me sent més identificat. El profund lirisme del "Nocturn" i de "L'Enyorança" m'arriben més endins i, per damunt de tot, la part central de "Träumerei" (Ensomni), que consider absolutament sublim.

El missatge de Capllonch m'ha enriquit espiritualment i voldria haver estat un bon trasnmisor d'aquest missatge a totes aquelles persones que, sense el meu treball, potser no l'haurien conegut mai.

Joan Moll Marqués.
Pianista.

L'ETERNA MUSICA DE MIQUEL CAPLLONCH

Les 6 millors obres pianístiques del Mestre
Pollencí interpretades ara per ESTHER VIVES.

L'art autèntic, l'art veritable, sempre troba ocasió d'aflorar i donar-se a conèixer. Ja ho deia la filosofia escolàstica : "Bonum est diffusivum sui" = "El bé té tendència a expandir-se". I aquest és el cas del pianista i compositor pollencí, nascut a finals de segle passat, criat a Madrid i recriat a Alemany, i concretament a Berlín, aon es traslladà amb una beca de la Diputació de Balears l'any 1884. Poc signifiquen a Alemanya els curriculum amb què un es presenta allà : els cursos i premis madrilenys de carrera de Miquel Capllonch han de fer lloc als nous i alts estudis de la " Hochschule" de la capital prusiana, i els mètodes de Rudorff i Barth en piano i Nerzogenberg d'harmonia. Però la força creadora del jove músic troba una empenta insospitada i singular : Clara Wieck, la vídua de l'inmortal compositor Robert Schumann, grandíssima pianista ella, escolta el "Nocturn" i l'encoratja a que el publiqui. A partir d'aquí, i finalitzada la seva berlinesa preparació, Capllonch es converteix en un dels bons i sol·litats professors d'aquella ciutat. Alumnes de distinta procedència, sobretot anglesos, es beneficien de les classes de l'espanyol allà resident, ros, currot, simpàtic i políglota. Entre ells ens plau citar dues princeses de la cort del Kaiser Guillem II, de noms masculins (!), Frederic Leopold de Prússia i Albert de Saxònia; i, més que ningú, el mundialment famós pianista Arthur Rubinstein. Visqué a Alemanya 28 anys. Allà es casà i li nasqueren quatre fills varons, el petit dels quals és l'únic que encara viu i l'únic que ha estat músic, per a donar a conèixer, des del piano, l'obre del Mestre : és Don Francesc Capllonch, respectat i apreciat de tots. Tornat el compositor d'Alemanya l'any 1912, i, passats uns anys a Madrid i Barcelona, s'instal·la definitivament a Palma. Mor a Pollença, a sa casa nadiua, després d'haver entrat senyor de Boquer, la gran i històrica finca del Port de Pollença.

Capllonch, artista de fina i personalíssima inspiració ens ha deixat un centenar d'obres. Podem fer-ne quatre apartats : 14 títols per a piano; 30 per a cant i piano (els exquisits "Lieder" o cançó romàntica); 34 peces religioses per a cor, la majoria amb acompanyament; i finalment, obra diversa : orgue (entre elles "Marxa Pontifical"), harmonitzacions, lliçons de solfeig, cançons per a veu d'homo ("a capella"), i música de cambra. En total, 94 títols, opus no certament extens, però sí intens i de qualitat.

La gravació que a Son Bieli de Búger es farà el proper 11 de setembre, a partir del concert de Esther Vives, és el 3r. enregistrament de les seves obres per a piano : han precedit a la gentil pianista el propi Don Francesc Capllonch i Joan Moll. Les tres gravacions abarquen casi les mateixes obres : aixó vol dir lo millor del Mestre pollencí. També 14 dels seus dolcíssims líders foren gravats per la notable soprana colombiana Mª Helenita Olivares, resident des de fa temps a Pollença. Ha estat igualment objecte de gravació la ja esmentada "Marxa Pontifical" (la superba "Entrada del Bisbe a la Seu"), dedicada per l'autor al seu gran amic el prelat Campins : a l'orgue Arnau Reynés. I ens plau recordar, per últim, que la galant "Mazurca de saló" fou gravada també a Son Bieli (1991) pel pianista Joan Moll, entre obres d'altres sis compositors mallorquins.

Dues paraules sobre la pianista Esther Vives. Es de Manacor. Estudià en els Conservatoris de Balears, Cadis i València, Entre els seus mestres destaquen Jaume Roig, Manuel Carra, Ramon Coll i Joan Moll. Ha estat solista de l'Orquestra "Ciutat de Palma", i ha tocat també per Suïssa i Alemanya. La seva mestria es fonamenta damunt una sensibilitat i honradesa artística, facilment notòries en actuacions i lliçons.

Des d'aquestes línies volem donar l'enhorabona més cordial a la Fundació A.C.A. (Area Creació Acústica) i al seu president, Antoni Caimari, de Sa Pobla, persona d'inquietud i imaginació, qualitats bàsiques per a tota empresa. Ha fet bé de triar el venerable Pitàgores i la seva escala musical per anagrama (Pitàgores, terror dels estudiants, és, pel, seu saber i actitud vital, un dels sers més apreciats de la Humanitat). I han fet bé Pitàgores i Antoni Caimari d'escollir per a tals concerts i gravacions Son Bieli, nom que rima amb violí i sona a instrument estrictament afinat.

I finalment, gràcies a la pollencina "Fundació Guillem Cifre de Colonya" pel que fa, i està disposta a fer, per a la cultura. No oblidem que, entre les idees i programes pedagògics de l'Escola de Don Guillem Cifre, la música, ço és, fer cantar l'alumnat, tenia un lloc preeminent, inusitat pel seu temps i circumstància. Es una honra que, per obra del màgic Son Bieli de Búger, dos fills il·lustres de Pollença, Miquel Capllonch i Guillem Cifre es trobin ara, novament, posthumament, units pel bé espiritual de Mallorca i més.

Bernat Cifre.

L'Home.

"Quan ell tocava els clàssics no arrufava les celles amb la finalitat de mostrar la profunditat del sentiment, cosa tan freqüent entre els germànics per a disfrutar dels favors dels crítics. La música era un pur gaudi per a ell i sabia compartirla amb mi. Tocàvem encantats una simfonia de Schumann arreglada per a quatre mans, i un o dos quartets de Beethoven. Després ens preniem algunes pastilles de xocolata que sempre tenia a mà, i per a un acabament feliç, tocava melodies populars espanyoles".

Aquets mots que pertanyen a les Memòries d'En Artur Rubinstein fan referència al pianista i compositor mallorquí En Miquel Capllonch i Rotger tot condensant un caramull de significats. Per un costat Rubinstein ens mostra l'estima que sentia pel seu mestre mallorquí, fet que rotundament proclama també a les Memòries amb : "Jo l'adorava amb admiració". Per altra banda ens assenyala un tarannà i una personalitat on l'autenticitat artística i la senzillesa formaven un entreteixit singularitzador. En aquesta viscuda descripció, Miquel Capllonch es perfila com una persona fruidora de petits plaers festius expressats ritualitzadament en la llepolia i en el gust de fer música en conjunt. Plaer, aquest darrer, on hi podem intuir el desig de despertar en el deixeble el coneixement musical interioritzat des de la vivència i mitjançant unes fonts compositives que segurament havien estat decisives en la formació del gran músic de Pollença. Les qualitats humanes perfilades per Rubinstein varen impregnar curullament el seu caminar artístic bifurcat entre l'interpretació pianística i la creació compositiva.

El Compositor.

La producció de Miquel Capllonch no és molt abundant però sí prou àmplia com per considerarla un camí fonamental en la vida artística d'aquest músic. Producció que esdevé en més d'un paràmetre una fita cimera dins el context de les creacions sonores hispàniques de la fi del romanticisme.

En el corpus creatiu de Capllonch hi podem trobar des de realitzacions "menors" (com les harmonitzacions de tonades i cançons tradicionals) a conjunts compositius que albiren cotes molt elevades artísticament. Dins d'aquest darrer àmbit esmentat hem de situar-hi a una bona part de les obres amb caràcter i funció religiosa (obres per a orgue sol; per a cor i orgue; i per a cor a capel·la). També a totes les peces instrumentals cambrístiques (els dos quartets de corda i la "Serenata" per a violí i piano) i el conjunt de composicions liederístiques per a cor (els "Drei Lieder für Männerstimmen" Op.15) o per a veu sola i piano (conjunt significativament nombrós en el seu corpus). I, evidentment, l'espai creatiu conformat per les composicions pianístiques.

L'Obra pianística i el seu llenguatge musical.

Les catorze peces per a piano sol del catàleg de Miquel Capllonch constitueixen una espècie de síntesi del pensament musical del seu autor. Totes aquestes composicions estan clarament enmarcades per l'estètica romàntica i en totes hi sura l'expressivitat, l'empenta i el esperit dels moments centrals i plens d'aquella sensibilitat artística. En elles hi podem resseguir diverses influències formatives que generalment es mostren ben trenades. Així, per exemple, en la "Mazurca de Salón" hi podem trobar la convivència, com en un empelt, de la brillantor fluidament chopiniana amb uns processos harmònics i tonals clarament arrelats en les tradicions centreeuropees. És l'assimilació dels trets més assenyalats del cor nuclear del romanticisme alemany, en el sentit expansiu i prospectiu (Schumann) o conservacionista i sintetitzador (Brahms), el que constitueix la característica més rellevant i singular -mirat des de l'angle dels nostres redols geogràfics i culturals- de la producció pianística d'En Miquel Capllonch. Aquest germanisme identificable amb més o manco intensitat en tot el seu corpus creatiu fou bastit des de l'impregnació ambiental dels anys viscuts a Alemanya i especialment des de l'estudi formatiu realitzat sota el mestratge d'En Ernest Friedrich Karl Rudorff i d'En Heinrich Herzogenberg. Capllonch va desgranar aquesta tasca d'estudi a la Hochschule für Musik de Berlín, institució en la que hi va ingressar en el 1884 per oposició i gràcies al recolzament econòmic de la Diputació Provincial de Balears. Els dos mestres de composició esmentats van aportar-li una tecnologia constructiva bastida des dels paràmetres sonors de l'obra de Schumann, fet que molt possiblement va reafirmar-se per l'amistat que Capllonch va establir amb na Clara Wiek (vídua de Schumann) i el compositor-pianista Anton Grigorievitc Rubinstein. Herzogenberg, amic íntim de Brahms, fou qui molt probablement va obrir la porta al nostre músic vers el món més sincrètic i clàssic d'aquell gran autor tardoromàntic.

El filogermanisme de les obres pianístiques de Capllonch és un fet audiblement clar en l'estil i perceptible des de l'anàlisi estructural i formal. La concepció harmònica del nostre autor és sempre d'arrel Schumanniana. Els seus processos harmònics esdevenen mecanismes cinètics d'un constant moviment tonal i modulant. Així les alteracions acòrdiques inferiors afegides son utilitzades com un element conductor i polaritzador vers a les funcions tonals, a les micromodulacions i als canvis de tonalitat. ambivalentment properes i alhora llunyanes. Certs acords a voltes, per la seva reiteració espaiada, compleixen un paper d'unificació pseudoformal. L'elaboració harmònica ens mostra tres maneres d'articulació : l'acòrdica-coralisme instrumental tan estimat per Schumann (per exemple la "Nostalgia" Op.17 n° 1); el tematisme acompanyat, es a dir, la melodia com a veu superior, les veus acòrdiques inferiors arpegiades o articulades, i a vegades, tot farçit per unes veus mitgeres rítmicament estàtiques o en moviments homofònics i també contrapuntístics respecte a la veu temàtica (per exemple el Nocturn en La Bemol); i la contrapuntística per imitació (Tema i Variacions). Aquets processos constructius de vegades estan combinats tot formant una corrua d'alternancies.

Els plantejaments formals de Caplloch estan articulats amb una gran llibertat també de tall Schumannia, escampada damunt construccions de caire ternari o be de caràcter altern.

El pensament estètic.

El profund romanticisme de les músiques d'En Miquel Capllonch que com hem vist arrelen transparentment en l'univers sonor de Schumann i que a voltes estan marcades per l'organicisme revisioniste de Brahms, ens assenyalen a un artista sensible, comodament recolzat en una estètica que satisfieia plenament els seus neguits expressius i que l'impermeabilitzava dels canvis, evolucions i rupturas que va viure l'art musical contemporani a la seva vida creativa. Potser, però cal confirmar-ho amb ulteriors estudis, podem rastrejar certes influències, diguemne innovadores, de Max Reger i de César Franck en la seva producció religiosa. El germanisme i l'immobilitat dins el cosmos del romanticisme ple de Capllonch fan que les músiques d'aquest artista mallorquí siguin una rara avis dins el conjunt de les produccions hispàniques contemporànies. Produccions que moltes estan impregnades d'influències franceses, chopinianes i d'En Liszt (Tintorer, Pedrell, etc) o mostren fascinació pel món sonor i més especialment ideològic de Wagner (Pedrell, Albéniz), o be, que des d'un "arrelament" folklorista s'apropen amb radicalitat a les innovacions dels moviments simbolistes i especialment modernistes (Albéniz).

Xavier Carbonell.

OBRES

PER A PIANO: Vals de Saló (1), Nocturn (2), Träumerei (Ensomni) (1), Tema i Variacions Op.8 (3), Barcarola (4), Sehnsucht (Nostàlgia) Op.17 n° 1, Zwiesgesprach (Diàleg) Op.17 n° 2 (5), Idilio (6), Noche Estival (6), Mazurka de Saló, Sonatina, Marcha Fúnebre, Humoresca Op.17 n° 3, Preludio y Fuga.

PER A VEU I PIANO: Drei Lieder (Tres cançons) Op.2 (2), Zum Abschied (Comiat) Op.5 n° 4 (4), Fünf Lieder (Cinc Cançons) Op.10 (4), Fünf Lieder Op.11 (3), Drei Gedichte von Carmen Sylva (3 poemes de C.S.) Op.14 (5 y 7), Zwei Lieder Op.16 (5), Abendlied (cançó vespertina) (4), Das Fischermädchen, Mädchenlied, Halt Ist Dein Wort, Mein Herz Erschließ, Ach Meine Augen! Nächtliche Pfade, 2 Lliçons de Solfeig, Tristesa, Pensant en tu, Gratulation Zum Geburtstage Von Margarita Comas, Unbegehrt.

PER A COR "A CAPELLA": Drei Lieder für Männerstimmen Op.15 (3), Benedictus qui venit, Libera me Domine, Salve (6).

PER A COR I ORGUE : Tota Pulchra, Himno para la corte del Niño Jesús, Salm 121, Salm 130, Canto a la Sagrada Familia, Himno a los cruzados del Amor Divino, Adoriam Iesu Bambino, Dos cantos a San Vicente de Paúl, Himno a San Cayetano, Quatre "Padrenuestros Ave María y Gloria", Antífona a Sta. Catalina de Siena, Poesía a San Vicente Ferrer, Antífona a San Vicente Ferrer, Ave María, In Assumptione B. Mariae V., Motete a Sto. Domingo de Guzmán, A la Virgen de la Pureza, Himno del IV Centenario de la Orden Teatina, Himne a la Stma. Trinidad, Oratio Iesu pro discipulis, In honorem Beati J.M^a. Thomasi C.R. i Cardenal, Himne a la Verge de Gràcia, Gloria Patri, Veni Sponsa Christi, Cántico de la fe de Pedro en la Divinidad de Cristo.

PER A ORGUE : Ofertori Op. 9 n° 1, Marxa pontifical, Cuatro compases "para el organista aplicado", Elevación, Capricho.

MUSICA DE CAMBRA : Quartet de corda (Adagio i Presto), Scherzino (per a quartet de corda), Serenata (per a violí i piano) (4).

HARMONITZACIONS : Alborada Pollencina, Cançó de S'empeltar, Ximbomba d'Artà.

EDITORS : Ed. Bote & Boch, Berlín (1), Ed. George Plothow, Berlín (2), Ed. Luckhardt's Musik-Verlag, Stuttgart (3), Ed. Raabe & Plothow, Berlín (4), Ed. A. Stahl, Berlín (5), Ed. Boileau, Barcelona (6), Ed. Hans Schmidt, Karlsruhe (7).

DISCOGRAFIA : M. CAPLLONCH, OBRAS DE PIANO, Francesc Capllonch (piano), SAEF, referència SAC 10.000.

M. CAPLLOCH, OBRAS PARA PIANO. Joan Moll (piano). EMI-ETNOS, ref. 10 C - 063021618.

MUSICA PIANISTICA BALEAR. Mazurca de salón. Joan Moll (piano). UM/Unió Músics, ref. Stereo B-3.

M. CAPLLONCH, 14 LIEDER Y CANCIONES. Maria Elenita Olivares (Soprano), Rosetta Ely (piano). MHO-00011 (Editat a Milà, Italia).

MUSICA DE COMPOSITORS MALLORQUINS. Avui es diumenge, de Drei Lieders Für Männerstimmen. Coral Universitària de Palma, Dir. Joan Company. Marxa Pontifical. Arnau Reynés (Orgue). Cassette.,

OBRES PER A PIANO. Mazurca de salón - Joan Moll (piano) - U.M./ Unió Músics, Cassette C-6.

CAPLLONCH. Träumerei, Nocturno en La bemol mayor, Barcarola, Noche estival Tema y variaciones Op.8, Idilio. Esther Vives, (piano) U.M. / Unió Músics, cassette C-8.

FONTS BIBLIOGRAFQUES : RAMON REBASSA ENSENYAT : *Notas para una biografía del músico M.Capllonch*. Pollença, 1961.

ANTONI MATHEU MULET : *Biografía de músicos mallorquines*. Inèdit. Programa de mano. *Ciclo El piano romántico español*. Fundación Joan March. Madrid, 1981.

JOAN COMPANY FLORIT: *Cien años de historia de la Baleares* (Música). Sa Nostra. Palma, 1982.

FRANCESC DE B. MOLL : *El meu Don Miquel Capllonch*. Revista LLuch, nº 504. Palma, febrer 1963.

MIQUEL ESTELRICH: *Compositors Mallorquins. Album per a piano I*.

Piles, Editorial de Música S.A.- 1987.

- Datos biográficos del libro " Compositors Mallorquins " Album per a piano - I, de Miquel Estelrich Resalta - 1987. Amb el suport del Consell Insular de Mallorca -

Clara Wieck. La vidua de l'inmortal compositor *Robert Schumann*.

Fundació
Àrea Creació Acústica
Son Bielí · Búger

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

També ha col·laborat en qualitat de membre del Patronat de la Fundació A.C.A.
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS GOVERN BALEAR

Acte subvencionat per:

FUNDACIÓ GUILLEM CIFRE DE COLONYA